

PROSJEKT: UNGE I KIRKEN 18-30

INNSPILL FRA NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME

ARBEIDSGRUPPEN:

Jan Ove Fjelltveit, stiftskapellan, teolog

Marta Ims, Studentarbeider NKSS, pedagog

Ragnhild Opsahl, student Institutt for Religionsvitenskap, Tromsø

Bernd Krupka, Førsteamanuensis KUN, teolog

Maren Ninni Lockertsen, student KUN, Tromsø

Pirahanthi Sivabalachandran, Ettåring KFUK-KFUM(06-07)/student Psykologi

Tor Stranda, studentprest, innleder på ett møte

INNLEDNING

Vi har ikke tatt mål av oss å gi det hele og fulle bildet av utfordringen knyttet til aldersgruppen 18-30 år. Vi ønsker å spille inn noen elementer fra vårt bispedømme og vår virkelighet, men selv innfor det, er bildet vi gir begrenset.

Vi har hatt fire møter, to av oss har vært på alle møtene, og vi har forsøkt å spille inn ulike stemmer fra både kirkelige fagmiljøer, organisasjonene og målgruppen selv.

Arbeidsgruppens erfaringsbakgrunn knyttet seg særlig mot arbeid drevet av organisasjonene, rundt studentarbeid/studentpresten og i den lokale menighet.

Gruppen har bevisst vært sammensatt av fire studenter og tre ansatte med faglig erfaring fra arbeid med denne målgruppen. Dette for å sikre god kontakt med målgruppen. Det har vært noe ustabil oppmøte, og avskalling underveis.

Alle i arbeidsgruppen har bosted Tromsø. Tre er oppvokst i landsdelen, to har 10-14 års fartstid i landsdelen og en har bare studenttiden som referanse. Distriktserfaringen ser vi har vært svakt ivaretatt i gruppens sammensetning. Vi har imidlertid hatt dette som bakteppe i refleksjonen.

MANDAT DEL A

A: Hva slags erfaringer har deres bispedømme i arbeidet med aldersgruppen? Hva lykkes dere med, og hvor tenker dere utfordringene ligger? Denne delen kan selvsagt ikke være en fullstendig kartlegging av bispedømmets arbeid, men vil likevel gi en beskrivelse av den konteksten dere arbeider i.

A.1 ERFARINGER

Vårt primære bilde er at det gjøres lite strategisk arbeid direkte profilert opp mot denne målgruppen, i våre menigheter. Det eksisterer enkeltprosjekter, men disse er ofte knyttet opp mot tilfeldige engasjerte ildsjeler, snarere enn å være strukturelt forankret i en langsiktig menighetsstrategi? Vi har forsøkt å gjøre en kartlegging av ulike erfaringer og prosjekter, for å se om der kan være byggesteiner som er verd å ta med inn i arbeidet med en eventuell strategi.

Vi har samtidig vært opptatt av å beskrive at normal versjonen i våre menigheter også inneholder tilbud til denne aldersgruppen, uten at det er spesialprofilert.

A.1. KARTLEGGING AV TILBUD/TILTAK SOM FINNES I DAG

Tilbudene kan deles i tre:

- Tilbud/tiltak som finnes ved det allerede eksisterende uten spesiell profilering,
- Tilbud/tiltak som rendyrker profilen på denne aldersgruppen,
- Tilbud/tiltak som tenkes inn i det eksisterende (delvis profilering).

A.1 a) DET ALLEREDE EKSISTERENDE UTEN SPESIELL PROFILERING

I vårt bispedømme står det folkekirkelige sterkt. Konfirmasjons- og dåpsprosenten er generelt høy. Samtidig som oppslutning rundt høymessen klokken 11 vil variere mye, og målt i forhold til deltagelse fra målgruppen 18-30 vil den ofte være svært lav. De fleste vil primært være i kontakt med kirken knyttet til kirkelige handlinger, der de enten er direkte berørt eller indirekte som familiemedlem, nabo, eller venn.

Vi har store avstander og mange små lokalsamfunn. Ressursene lokalt er ofte små, i alle fall om man måler kirkelige årsverk. Frivillighet ut fra et tradisjonelt kirkelig synsfelt vil ofte være lavt. Samtidig som "kirka" som bygg og begrep vil være svært viktig i lokalsamfunnet. Og frivilligheten ut fra et allment synsfelt står ofte sterkt.

Familiestrukturen vil være viktig tilknytning, særlig i samiske og læstadianske sammenhenger, men også ellers.

De fleste menighetene i vårt bispedømme er distrikts menigheter. Vi vil derfor mene at det er viktig i kirkens strategiske tenkning at man ikke glemmer dette.

Folkekirken preger også tilnærmingen i byene. Det arbeidet som gjøres, preges ofte av at man har to tanker i hodet. En som har et kontinuerlig fokus på å forvalte kvaliteten på de møtepunktene man har, som folkekirke. Og en som ser det som en utfordring å nå denne målgruppen bedre. Dette kan bety å ha denne målgruppen i fokus når høymessen lages, med tanke på språk, musikk og tematikk. Noen forsøker også å tenke nytt om tidspunkt for gudstjenestene, i alle fall en gang i måneden. Eller man arbeider med å integrere ulike grupper, kor eller lag i høymessen, for å gjøre nedslaget bredere.

Kvaliteten på konfirmantundervisningen vil være en viktig grunnlagserfaring som denne målgruppen har med seg inn i nye møter med kirken. Vi vil her avgrense oss på å si noe om strategiske valg opp mot konfirmasjon, vigsel, gravferd og dåpssamtaler som møtearenaer, men vil peke på at alle arenaene er med å gi et helhetlig og viktig bilde av kirken.

Noen steder hos oss, særlig ved kysten, vil man si at ”Kirka, Gud, Presten og alt det der”, er noe man skal bruke når man virkelig trenger det. Det at man ikke går ofte til gudstjeneste, trenger da ikke bety at det kirkelige ikke er viktig, tvert i mot. Ved kriser ser vi at folk søker kirka. Det berører da noe som angår dem selv. Man trenger et rom som er annerledes. Presten er viktig. Han/hun tar seg av sorgen og ”alt det der”. Det kan være utfordrende i forhold til hva folk søker og hva ”kirka” ønsker at de skulle søke? Men det sier også noe sterkt og viktig om relasjonen mellom kirke og folk.

A.1 b) TILBUD SOM RENDYRKER PROFILEN PÅ ALDERSGRUPPEN

En oppsummering: Det synes å være frimenighetene og sammenhenger som etablerer forsamling på siden av den lokale menighet som særlig rendyrker profilen på denne gruppa. I Tromsø gjelder dette eksempelvis Frikirka, Frimisjonen, Jesus kirka, de læstadianske ungdomsforsamlingene, Fjellheim bibelskole (NLM) og Normisjon. De siste tre har oftest lite direkte kontakt med den lokale menighet i Dnk, uten at de har dirkekte brutt med Dnk.

Det har også vært arrangert felles samlinger med månedlige gudstjenester, oftest med økumenisk basis, f. eks ”Sammen i Lovsang” og lignende. Dette er i all hovedsak knyttet til større steder og særlig Tromsø, Harstad og Alta. Her er også i noen grad Dnk inne, da knyttet til den enkelte prest, mer enn strukturelt.

Noen fellestrekk som trekkes fram når det ble spurt hva som var viktig i forhold til å velge å gå i disse forsamlingene:

- Man blir sett.
- Det er bruk for meg. Det betyr noe til eller fra om jeg er der.
- Det kan også virke som form er viktigere enn teologi, men bildet er ikke ensartet?

På den måten at det ofte trekkes fram at formen virker å være mer inkluderende og åpen en tradisjonelle gudstjenester. Men noen av forsamlingene er også konservativ i form. Samtidig som teologi også synes å være viktig. For noen kan det virke som man tiltrekkes av at frimenighetene oppleves som tydeligere på noen teologiske spørsmål?

Noen refleksjoner fra Jesus Kirka:

Jesus kirka er en liten frimenighet i Tromsø sentrum. De fleste medlemmene er i aldersgruppen atten og tretti. Samler 30-50 på sine samlinger/gudstjenester. Driver også en bibelskole. Viktige elementer som trekkes fram for hva man finner her: Det å føle seg sett. Feedback på at "det er viktig at du er der". Personifisering av kirka og Gud, knyttet til språket. Forkynnelsen vektlegger forståelighet for alle. Mange får oppgaver, men ikke hele ansvaret. Har som et hovedprinsipp at det er viktig å la de unge slippe til. Og at åndelig utvikling skjer ut fra hvor de selv er. Gudstjenesten er lagt til søndag klokken 14. I en periode rekrutterte de mange fra eksempelvis Ten Sing arbeidet. Da av de mest bevisste, som ikke fant et tilsvarende miljø i egen menighet. For noen et "utprøvningssted"? Andre har blitt der over tid. Refleksjonsspørsmål tilbake til lokalmenighetene kan være: Ville det vært mulig å ta vare på dem i egen menighet? Eller er det slik at man ikke finner det problematisk, tvert i mot at man utfyller hverandre? I så fall hvordan tenker Jesus Kirka om Dnk? Samme utfordringer finnes med lokale variasjoner i samarbeid opp mot andre Frimenigheter som Frimisjonen, Frikirka, Metodist kirka, Pinsemenigheter og Baptist menigheter. De fleste steder har man godt samarbeid rundt noen fellesgudstjenester, og da med et relativt avklart forhold på "mine barn, dine barn og våre barn". Men det er også eksempler på at menigheten i Dnk i lengden har mistet noe viktig når man ikke selv også har investert i arbeidet.

Noen refleksjoner fra Frikirka og Frimisjonen:

Teologisk ligger disse to menighetene nærmere Dnk enn Jesus Kirka. Vår interesse knytter seg til at alle tre synes å fange opp noen av de aktive fra Dnk, som ikke finner seg til rette i egen menighet. Der Jesus kirka har laget et tilbud med profil primært for eldre ungdom (16-23), har Frimisjonen og Frikirka i større grad et generasjonstilbud som også fanger opp eldre ungdom (20-30). Særlig de som er i søken etter å etablere seg eller er kommet i småbarnsfasen? Dette er i alle fall et bilde vi sitter med. Og det er mange av de samme elementene som trekkes fram som viktige for valget av menighet. Form på gudstjenestene, at man blir sett, at der er bruk for en, at der er søndagsskole, musikken og oversiktighet. Gudstjenestene her er oftest på formiddag.

Den læstadianske ungdomsforsamlingen:

Samler mange i denne aldersgruppen, da ofte med referanse fra hjembygda og familiær tilknytning. Formen er konservativ, og møtene kan være lange. Likevel samler de mange ungdommer fra egne rekker. De som er vokst opp i forsamlingene rundt om i bispedømmet søker sammen i egne ungdomsforsamlinger i byen. På sommeren er det også stevner rundt om både i Troms, Nord Sverige og Finland. Det kan for eksempel nevnes at man på sommerstevne i Finland samler rundt 60-70.000 mennesker. Dette er kanskje den største årlige kirkelige samling i Norden? Splittelsene har svekket bevegelsen, og gjort at det er ulike forsamlinger. Ofte går splittelsen tvers gjennom familier. Tilhørighet, lokal forankring, solid forkynnelse og språket er noen viktige nøkler i å forstå styrken i bevegelsen.

Normisjon med G2:

Egne samlinger søndag ettermiddag. Inspirert fra Storsalen og lovsangsmiljøet der. Samler er en fast gruppe på rundt 15 -20.

Andre:

Forbundet har en liten gruppe i Tromsø og har egne messer en gang i måneden.

NKSS har også studentlag som har egne samlinger/lagsmøter.

KFUK-KFUM har ikke hatt egne gudstjenester for denne gruppen, men har hatt kortilbud eller kaféUV, primært i Tromsø.

A.1 c) EGNE TILBUD, MEN TENKT INN I DET EKSISTERENDE

Vi vil kort peke på studentpresttjenesten og feltprestkorpset, som to kirkelige fagmiljøer som arbeider nesten utelukkende med målgruppen 18-30. Og vi vil peke på noen organisasjonstilbud som arbeider med målgruppen, men med fokus inn mot den lokale menighet, mer enn at det er spesielt bare for målgruppen.

Vi vil avgrense oss fra å si noe om strategiske valg som knytter seg til innhold i studentpresttjenesten eller feltpresttjenesten. Og fra strategiske valg rundt hvordan de ulike frivillige organisasjonene kan/burde tenke om sin egen rolle.

Vi vil imidlertid peke på viktigheten av dette arbeidet, og understreke at kirken må tenke strategisk i forhold til å opprettholde og styrke studentpresttjenesten og sikre et best mulig samspill med organisasjonene.

STUDENTPRESTEN

Det er studentprest bare i Tromsø. Det er høyskoler både i Harstad, Alta og Kautokeino. Universitet i Tromsø har også en avdeling på Svalbard.

I Tromsø markeres studieåret med at biskopen og studentpresten inviterer til gudstjeneste i Domkirken. Her er også representanter fra universitets ledelse med.

I form er dette en tradisjonell gudstjeneste, men med tematisk fokus på academia og studiestart. Det er kirkekaffe etter på der ulike organisasjoner får presentere seg for nye studenter. Det drives noe eget arbeid av NKSS, Studentforbundet og noen andre grupper, primært i Tromsø. Mer utfyllende om studentvirksomheten kommer senere.

FELTPRESTEN

Det er mange som tjenestegjør førstegangstjenesten i vår landsdel. I noen kommuner er innslaget av forsvaret svært tydelig, på godt og vondt. Det kan både gi muligheter for et miljø for de rundt 18+, men kan også oppleves dobbelt, lokalt.

En side er at feltprestene når mange på en unik måte, gjennom samtaler og tilstedeværelse, etikk undervisning og gudstjenester. Mange er langt borte fra, i en krevende ny sammenheng, da er det viktig at Kirken er til stede. På samme måte som studentpresttjenesten og andre spesialpresttjenester.

Oppslutning rundt Soldatlagene vil variere. Og likeså kontakten ut mot lokalmiljøet. Feltpresten kan være en ressurs for det lokale menighetsarbeidet, men trenger ikke være det. På samme måte kan de som er inne til førstegangstjeneste være en ressurs opp mot lokal menighet, men trenger ikke være det. Ofte vil man være litt anonym og ikke ha en aktiv rolle uten for leiren. Stramheten i førstegangstjenesten har også redusert muligheten for å ha tid til å engasjere seg utenfor leiren.

Til sammen er det vel ingen aldersgruppe som har flere spesialprest stillinger knyttet til seg enn aldersgruppen 18-30.

Det er derfor viktig å synliggjøre viktigheten av det arbeidet som gjøres, men også vurdere ressursbruken.

UNGE LEDERE

Organisasjonene har noe ulik profil i forhold til hvordan man arbeider opp mot menighetene i Dnk. Vi har over nevnt tilbud som retter seg inn mot denne gruppen spesielt, vi vil her nevne arbeid rundt lederoppfølging.

KFUK-KFUM er en av de organisasjonene som utdanner og har unge ledere som er aktive i organisasjonens eget arbeid og i lokal menighet. Det er svært ulik kultur fra menighet til menighet hvor flinke man er til å regne unge voksne ledere, i eksempelvis Ten Sing arbeidet, som en del av sine egne frivillige. Dette har gjort at kretsleddet i organisasjonen nok i større grad har tatt ansvar for å følge opp de unge voksne lederne, enn det som er vanlig andre steder i landet?

Dette har vært viktig, men det har også usynliggjort lokalmenighetens ansvar. Og da igjen vært med å svekke tilknytningen til egen menighet. Det har også skapt en del sårhet hos unge ledere som har følt seg usynliggjort, eller tatt som en selvfølge. Og en skjevhet i forholdet, ung student i samarbeid opp mot et relativt tungt apparat av stab og Menighetsråd.

De få som står i dette, opplever også et stort arbeidspress. Forventninger fra menighetene, ut over den frivillige oppgaven de opplevde å ha sagt ja til, kan være en utfordring. Dette har gjort at mange trekker seg ut og slutter etter en tid. Eller man avgrenser seg fra menigheten og velger å isolerer seg på organisasjonsarenaene.

Blant studenter er vårt inntrykk, at mange setter denne grensen allerede ved studiestart, man har vært aktiv hjemme, og vil nå ha en pause. Dette opplever både KFUK-KFUM og NKSS.

I Tromsø har KFUK-KFUM gjort et forsøk på å synliggjøre at mange av de som er aktive i menighetene er "KMere". Og dette er organisert i et KM-nettverk i for eksempel Domkirken menighet. Målsetningen har ikke vært å lage "egen menighet", men å synliggjøre at organisasjonen oppfordrer til å være aktiv i den lokale menighet.

GUDSTJENESTE FORSØK

Det har også vært gjort noen forsøk på å ha egne ungdomsgudstjenester der denne gruppen også har vært tenkt inn. Det vil si at målgruppen har vært tenkt 15-30. Dette har hatt i seg spirer til å lykkes, men har bl.a. strandet på at menighetene i for stor grad har sendt konfirmantene dit. Da har det vist seg at målgruppen 18+ faller ut, med mindre man har en lederfunksjon. Inngangen på disse forsøkene har vært fra to ulike innfallsvinkler: G+ og K+.

G+ hadde utgangspunkt i å lage et gudstjenestefelleskap for de som regner seg som aktive, eller delvis aktive. G+ var tenkt som en gudstjeneste med noe mer, i form av et sosialt program etter på.

K+ hadde utgangspunkt i en klubbkveld, konsert eller lignende, der elementer av gudstjeneste var tenkt å komme inn som noe mer (+).

Begge forsøkene hadde i seg spirer til å bli noe, men ble aldri fulgt helt opp. De synliggjorde også vanskeligheten med å nå både yngre og eldre ungdom i samme tilbud. De eldre ble fort tildelt lederansvar. Menighetene var positive til dette tilbudet, men investerte lite av egne ressurser i det.

AKTIVITETER MED UTGANGSPUNKT I LIVSFASER

Babysang, trilletreff og samlivskurs er eksempler på slike tilbud. Babysang er i utgangspunktet knyttet til trosopplæring med babyen i fokus, men treffer et helt tydelig behov. Det gir hjelp til å være trosformidler for egne barn og på det musikalske. I tillegg gir det en sosial arena. Vårt inntrykk er også at det i større grad treffer fedrene enn trilletreffene?

Koblingen aktivitet og kirke har også mange kulturelle aspekter som er uvant i vår kontekst. Mye av dette er importerte "søringspåfunn". Tradisjonelt var presten innom bygda noen ganger i året, eller det var stevner man reiste til, og i dette inngikk også kirkelig betjening. Lang kysten vil man finne en folkelig holdning som holder litt avstand til prest og kirke. Du skal ikke trå ned kirkedørstokken for ofte, du skal bruke den når du virkelig trenger den. Hvis tilhørighet da måles opp mot hva du gjør søndag klokken 11 og at du helst burde vært innom en gang eller to til på ulike aktiviteter, så kan det oppleves som en utestenging og som noe fremmed. Men når aktiviteten har utgangspunkt i et behov, oppleves det relevant og naturlig.

Leirarbeid har også vært viktig som samlingssted for eldre ledere både i Laget og KFUK-KFUM. Man har da strategisk satset på å være mange i studentalderen som har mer eller mindre lederansvar, slik at NÅLK eller Nord treff også skulle være et inspirerende og sosialt sted for lederne.

I Nord Norge preges også virkeligheten av at mange går alle steder.

Organisasjonstilhørigheten er relativ pragmatisk. Og de organisasjonene som finnes med ressurser i landsdelen driver ofte mye av det arbeidet som finnes. Det er derfor sårbart. Blir de få stillingene som finnes borte, blir mye borte med dem.

A.2 UTFORDRINGER

Der er mange ulike behov og forventninger til lokal menigheten.

Forventninger kan knyttet seg til generasjonsskiller, men det er også viktig å se at selv innen for aldersgruppen 18-30 ser livet svært ulikt ut.

Ulikhet i de sosiale utfordringer:

Noen er student med dårlig råd, andre i etableringsfase med jobb og familie (i ulike fasetter), noen er småbarnsforeldre før de hadde tenkt, andre er i fri fly på det meste, noen er arbeidsledig i en tid "alle" får jobb, noen er alene på et nytt sted og andre har det som plommen i egget. Hvordan nærme seg de ulike gruppene?

Ulikhet i engasjement og ønske om engasjement:

Noen vil gå regelmessig til gudstjeneste, men de fleste er innom knyttet til spesielle hendelser eller høytid. Da er det et viktig spørsmål hvordan man kan sikre at de blir møtt på en måte som relaterer seg til der de er nå? Dette vil relatere seg til faktorer som form, språk, innhold, rammer og tid. Den samme debatten gjelder for alle aldersgrupper.

En for alle eller alle for en: Ulikhet i profiler:

Spørsmålet kan da være om man skal legge inn ulike elementer som gir noe til alle generasjoner noe i en og samme gudstjeneste? Eller skal man lage en syklus der gudstjenestene varierer i hvor hovedprofilen er lagt?

Kan man tenke nytt om geografi og menighet? Og hvor lang ut man vil trekke dette? Skal man lage menigheter etter alder, geografi eller tidspunkt man ønsker å gå til gudstjeneste på. Kan ulike kirker innen for en bykjerne ha ulike faste gudstjenestetidspunkt? Klokkeren 19 vil nå eldre ungdom og hyttefolket, klokken 9 ville nå A menneskene som vil opp og så ut på tur? Hvis man skulle teste ut dette, så ville det kreve konsekvens over 3-5 år før man såg effekt, og det ville kreve samkjøring over dagens geografiske grenser.

Det blir også et spørsmål om hvem er "man", det vil si hvem tas inn i selskapet av "dem som legger premissene"? Eller hvem er det som får skape og bidra? Det blir også et spørsmål om forhold stab og andre medarbeidere/engasjerte?

Fra gruppas egne erfaringer:

- Høymesseliturgen har sin styrke og sine begrensninger. Skaper ikke følelsen av at dette angår meg – nødvendigvis. Opplevs lite folkelig. Av "high lights" man har opplevd, er det få som er etter boka. De har ofte også vært i en annen sammenheng enn søndag klokken 11. Tidspunkt er en utfordring. Eksempel med ungdomsleder som sluttet i menighetsarbeid, fordi hun hadde behov for å sove søndag klokken 11.
- Kjennskap til kontekst er viktig. Importerte uttrykk sørfra treffer ikke nødvendigvis her.

- Kjærlighet til hjemplassen viktig, men bor ofte som student, et annet sted, midlertidig. Kirka er den ”hjemme”, og det gir ikke nødvendigvis noen tilknytning på studiestedet.
 - Viktig for mange å ha noen friår, fra ansvar man hadde hjemme. Det å prøve ut nye sammenhenger, friheten og det uforpliktende, verdifullt i seg selv.
 - Tilbakemeldinger på hva man verdsetter (se frimenighetene over), går både på at det er fint å bli kjent igjen og hilst på som ny, samtidig som det er fint å kunne være anonym.
 - I bygdene er mange flyttet bort for å studere eller jobbe. De som er igjen, er ofte fastlåst i et mønster på hvordan dere tilknytning til kirken er.
 - Andre ting som kommer før enn relasjonen til kirka. Karriere, etablere seg, flytte ut, osv.
 - Søndags morgen er en tid få orker å gjøre noe, mulig å engasjere seg på andre ting? Møte dem der de er, eller ut fra interessegrupper?
 - Geografi er en utfordring. En side er store avstander i distriktene. I byene er det muligheter for å gå basert på menighetsprofil, men i de lang fleste menigheter er det geografisk ikke mulig å legge opp til ”spesialprofiler”. Da er det viktigere å bygge fellesskap i det store fellesskapet. I hvor stor grad det er bevisst satsing på dette fra menighetene eller om det er mest basert på tilfeldige initiativ, har vi lite bilde av.
 - Bevissthet knyttet til viktigheten av å støtte opp om den lokal menighet knyttet til geografi, vil variere fra person til person. Dette har også en kulturell dimensjon.
 - Mange er kresne, de vil ha noe igjen når de velger hvor de går.
 - Utfordringen fra frimenighetene: Hvordan fange opp de som søker dit i stedet for egen menighet?
 - **HAR UNGDOM BEHOV FOR TROEN – GUD?**
Interesse for religiøsitet. Hvor går folk for å be? Ved kriser søker folk Kirka? Det angår det selv? Betyr det at de søker det religiøse? Rommet er annerledes? Bruke Kirka når vi trenger den? Innstilling til religion – religion er noe de andre holder på med? Er det forskjell på Jesus eller Muhammed?
 - **HAR UNGDOM 18-30 BEHOV FOR SPESIALTILBUD?**
Dette er en ressurssterk gruppe. Er spørsmålet hva kan kirken gjøre for meg, eller hva kan jeg gjøre for kirken? Eller retttere hva kan jeg gjøre i kirken, slik kirken er i dag? Og hvor ligger eventuelt hindringene? Slipper ikke 18-30 åringene til? Er det uttrykk eller innhold som ikke treffer? Eller er det interessen som i utgangspunktet ikke er tilstede?
- En av Den norske kirkes grunnleggende utfordringer kan synes å være forventningen om å både ivareta kjernemenigheten og ritualmenigheten. Hvordan løse dette?

MANDAT DEL B

Hva er viktig for unge mellom 18 og 30 år? Hva kjennetegner denne/disse livsfasen(e)? På hvilke måte og med hvilke tema kan troen gjøres relevant for denne gruppen. Gruppen bes drøfte både trosinnhold og trosuttrykk.

B.1. HVA ER VIKTIG FOR UNGE MELLOM 18 OG 30 ÅR? GRUPPEN BES DRØFTE BÅDE TROSINNHOOLD OG TROSUTTRYKK.

Tre fokus var framme i denne drøftelsen, de aktive, alle dømte og alle.

FELLESTREKK:

- Andre ting som kommer før enn relasjonen til kirka. Karriere, etablere seg, flytte ut, for å nevne noe.
- Moderne Komposisjonsidentitet.
- Mange føler seg fremmed i kirka.
- Tid for å teste ut.
- Synlighet viktig.
- Person relatert – venner avgjørende for hvor man går.
- Bygg/rom. Man er mer kresne på rom og relasjoner en tidligere?
- Arrangement. Hva er det som trekker, hva skjer, hvem og hvor.
- Ønsker å være der det skjer noe positivt – en del av en ”suksess”.

DE AKTIVE:

HVA TREKKES FRAM SOM POSITIVT? (jfr 1.1 b))

- Ledertrening.
- Det er behov for meg. Jeg blir brukt, men ikke utnyttet.
- Det å bli sett - det å se.
- Cellegruppemodell (Willow Creek o.a.).
- Vennskapsdimensjonen inn i stor samlingen.
- Kirken synlig der folk er. F.eks Prest på T-shirt eller bruk av snipp?
- Ikke så opptatt av båser som man var før.
- Kirkelig utdanning i Nord, har vært viktig hos oss for å løfte fram det stedege, egen kultur og historie.
- Mange vil lære noe ordentlig når de først kommer. Kunnskap om ”hva tror vi på”. Mange mangler en del basis kunnskap.
- Forkynnelse som bruker hverdagsbilder som passer med hvor vi lever. Hvor er Gud når jeg har eksamen? Når jeg har 50 kroner å leve av?
- Få samisk språklige arenaer for denne aldersgruppen i kirka.

DE DØPTE; SOM IKKE ER SÅ AKTIVE

- De som tenker: Religiøs? - ”det er det noe andre er”.
- De som tenker: kristen, men ikke super kristen.
- Bilder av at man må endre seg for å gå inn, en terskel som sitter i hodet på folk.
- Skal vi nå de som ikke vil ha kontakt med oss?
- Seremoniene viktig, men hva er hindrene for å delta/regne seg selv inn?

B.2. HVA KJENNETEGNER DISSE LIVSFASENE?

Vi har sett på Costratall for aldersgruppen 13-17, men disse gir lite bilde for aldersgruppen 18-30. Mange er fortsatt registrert i hjemkommunen, selv om de bor borte som student. Hvem er de som blir boende igjen hjemme? Og for de som bor ”borte” henger mye identitet igjen ”hjemme”. Vi har valgt å dele inn i byliv og student, distrikt og jobb og etablering og forøkning. Dette kan problematiseres, for eksempel ved at også i byen går noen mer eller mindre direkte ut i jobb, men vi tenker dette som tre strømninger som preger aldersgruppen og tilknytningspunktene opp mot Kirken.

Det er like relevant å tenke livsfaser mer enn geografi. Dette er en tid for å skape sin egen identitet. Du er over puberteten, du skal lande litt på hvem du er. Og knyttet til tro, er det relativt få som skifter livssyn etter de er 25. Alle vil påvirke deg, du er ettertraktet. Det er en slitsom prosess. Du har forventning om å treffe noen du vil dele livet med. Du skal finne ut hva du vil med livet ditt (utdanning, yrke, bosted etablering). Valgene legger grunnlaget for det senere livet. Og valgene er både krevende, men også med tusen muligheter. Dette er en tid for frihet, du kan reise før du er bundet opp økonomisk, med lån, jobb, hus, unger og partner. Dette er den tiden man skal leve, du skal reise, gjøre noe vilt og spennende, teste ut grenser og oppleve mest mulig. Dette er den tiden alle drømmer om, i følge reklame og samfunnets idealer om "evig ungdom".

Dette er en ressurssterk gruppe – engasjement, idealistisk, pågangsmot, intenst, muligheter for deg selv - verdensmestre? Lykkelig. Høyt press, slitsomt (psykisk). Er syndsbejennelsen relevant? Når man får barn skjer det også noe nytt. Nye nettverk etableres. For de som har fått barn, blir barna i fokus. Venner blir mindre viktig – i alle fall får mindre plass.

B.2.1 Byliv og student

- Friheten i byen, mulighet og krav til å skape "ny identitet".
- Kulturelt mangfold – teste ut nye miljøer og impulser.
- Teste ut ulike sider ved livet, en del av "pakken" (verdier, forhold, trostilknytning osv.). Komposisjonsidentitet.
- Venner viktig i valg på hvor man går, f.eks når det gjelder menighet
- Behov for å bryte med arbeidet hjemme ved studiestart, ganske vanlig både for KM og NKSS miljøene.

B.2.2 Distrikt og jobb

- Noen bygger preges av fraflytting, og at det er få igjen av eldre ungdom.
- Spenningen mellom det urbane virkelighetsbilde og den lokale stolthet.
- Bruker kirka ved høytider og spesielle anledninger.
- Idrettsmiljø, bygdefester, motorkultur, jakt og friluftsliv – myte eller sannhet om bygdekulturen?
- Venner ut fra at man er vokst opp sammen, mer enn de man har mest til felles med?

B.2.3 Etablering og forøkning

- Familie kan være så mangt. Eller ser ulike ut, noen er familie alene, noen har barn, men bor ikke med dem osv. osv. (At ikke bare A4 formatet presenteres).
- Forpliktelser knyttet til studieprogresjon, skaffe jobb, hus og hjem, partner og eventuelt småbarnsfasen.
- Uendelighet av muligheter – høye krav til å skape et vellykket liv.

B.3. PÅ HVILKE MÅTE OG MED HVILKE TEMA KAN TROEN GJØRES RELEVANT FOR DENNE GRUPPEN?

MULIGE VEISKISSER:

- Å forsøke å utvikle nye rituelle møtepunkter, som også oppleves naturlig i denne livsfasen kan være en vei å gå? Eksempler kan være: Åpen kirke for bønn og lystenning på kveldstid i helgene?
- Å svare på behov som denne livsfasen reiser kan være en vei å gå. Eksempler kan være: Studentpresten som livsveileder og samtalepartner både rundt

sosiale og religiøse valg er et annet eksempel på noe som kanskje også kan overføres i vanlig menighetssammenheng. Nettbaserte tilbud for samtale om livssynsspørsmål kan være en annen. Babysang eller trilletreff ser vi at fungerer for de som kommer i småbarnsfasen.

- Det vil primært være i byene at det er realistisk å lage spesialprofilerte tilbud.
- Vi vil også peke på at profiler ikke trenger å tenkes bare langs generasjons-skillene, men vil særlig peke på det å lage ulike tilbud på ulike tider. Da i en fasthet over tid, ikke en gang i måneden, men at kirke A har kl 19 og kirke B kl 11 fast.
- Utnytte mulighetene innenfor ordningene til å friske opp språk og musikkuttrykk, slik at også denne gruppen får noe i det ”vanlige”.
- Leirtilbud, stevner, festivaler eller andre møtearenaer, kan være en strategi som når både bygd og land. Dette gjøres blant annet av organisasjonene og de læstadianske forsamlingene. Dette er viktig arenaer, men når nok primært en avgrenset gruppe av de mest interesserte.

TEMA

- Hverdagsbilder fra studentliv, singelliv og frihetens gleder og sorger?
- Samlivsveiledning – innhold og ”how to do it”?
- Utfordre på livsvalg?
- Tema som miljø, rettferdighet osv. Er denne aldergruppen mer opptatt av det enn andre?
- Å gjøre troen relevant i dag.
- Religionsdialog som utfordring og mulighet.

Som noen få eksempler på en viktig, men krevende oppgave, som vi vil avgrense oss mot å komme til bunn i her. Dette er en prosess. Tidsaktuelle temaer og de ”gamle dype sannheter” står ikke nødvendigvis i motsetning?

MANDAT DEL C

Hvordan kan vi være kirke for denne aldersgruppen? Teologisk refleksjon rundt ekklesiologi.

Hva er fokus? Har vi utgangspunkt i:

- De som allerede er der, og bygge videre ut fra det? (Disippel tenkning og menighetsbygging?)
- Eller alle døpte. (Seremonikirken, folkekirken eller misjonsstrategi?)
- Eller alle? (Misjonsstrategi, dialog eller tillit på livssynsnøytrale arenaer?)

Noen utsagn fra gruppa:

De som er aktive og viser interesse. Hvordan tar vi vare på dem?

Det må være et mål å skape gode rom å komme inn i. Å skape et åndelig hjem.

Hvis menigheten skal nå meg? Da må man nå meg når jeg vil/kan!

Jeg må bli tatt på alvor, kunne delta, kunne skape noe nytt.

Viktig at det er venner der.

Og at der er åpenhet for nye, at man tar i mot meg når jeg kommer. Hilser på meg og synliggjør at jeg er der.

DE SOM GÅR/ER AKTIV

- En kirke som tenker nettverksbygging og felleskap er meget viktig for aldersgruppen.
- ”Innstedene”, dvs det handler igjen om nettverk.
- Økumenisk, mer enn ”den geografiske menighet”
- Viktig å teste litt ut, se hvordan det er hos andre, se ting litt utenfra.
- Tidspunkt viktig.
- Andre måter å bruke kirken på? Når trenger ungdom kirken utenom gudstjenestene. For eksempel åpen kirke i byen, lørdagskveld. I ferier?
- Går der de får noe, der det brenner? Der engasjementet tas på alvor.
- Gi tilbud om veiledning, samtale, sjelesorg, lage arenaer.
- Den diakonale tilnærming, når man er alene, litt sjømannskirken.
- De religiøse formene, når det ikke er gudstjenester. De små samlingene, prekenløse liturgier.
- Kvalitetsbevisst gruppe.

Nødvendig å tenke på tvers av menighetsgrenser og org. grenser, særlig på små steder. Få ansatte, små ressurser. Leirer vært viktig, samler på tvers. Satse på noen få ting, heller enn litt på alt. Få hjemme, fint å være mange på fellessamlinger.

- **STUDENTARBEID**

I vårt bispedømme er det store avstander. Mange flytter hjemmefra for første gang, og det er langt og dyrt å reise hjem. Dette er en fase der man oppretter nye sosiale nettverk, det er spennende, men også sårbart. Og man møter utfordringer i forhold til identitet, samliv og tilknytning. Man er i en ny og krevende studiehverdag. Man gjør ny livserfaring og får økt kunnskap. Enkelte står overfor et behov å bearbeide vanskeligheter fra oppveksten. Som student opplever mange unge for første gang å stå uten tilknytning til deres lokale menighet. Midlertidighet er en viktig del av denne livsfasen.

- Kirken og særlig studentprestene kan være samtalepartner for vanskelige utfordringer og eksistensielle spørsmål. Og rundt etisk refleksjon. Kan formidle Guds kjærlighet til alle mennesker. Kan være med å holde tro, håp og livslyst oppe. Kan skape rom for bønn og gudstjeneste.

Studentpresten forvalter en tillit, som gjør at kirken får være på en livssynsøytral arena. Viktig at der er rom for dialog og samtale mellom ulike livssyn og religioner, og at rollen er med på å skape forståelse mellom ulike livssyn.

Studentpresten viser også til en undersøkelse på hva studentene kommer med, som viser en generell tilbakeholdenhet i kulturen mot å snakke om religiøse spørsmål, selv i samtale med prest. Samtidig som der er en generell åpenhet mot å snakke om psykiske belastninger. Studentene oppfatter ikke psykisk sosiale problemer som irrelevant å snakke med prestene om. ”Viktig å ta på alvor at de bruker oss”.

Uten at vi har gått nærmere inn på det, vil vi anta at feltprestene vil kunne tegne noe av det samme bildet.

To ulike bilder, i menighetene – søker ”ungdomssammenhenger”. Studentprest en annen virkelighet – ”alle” søker presten, men ofte basert på tilfeldigheter. Forsvaret noe av det samme. Behov for noen å ”snakke om livet som en helhet” med. Tiltro til at kirka med presten kan hjelpe dem med å sy sammen livshistorien.

Mulighetene ved å være i en midlertidig livssituasjon, felles for institusjonsprestene (felt, sykehus, fengsel og student). Og med sjømannskirken. Dette gir noen fordeler, men er det overførbart til den vanlige menighet?

Aldersgruppen – opptatt med sitt og her og nå. Ikke tid til å knytte seg til det lokale menighetsliv. Tilhørigheten er ”et annet sted”. Ka ønsker de? Netteverk? I Tromsø er det ingen egen studentmenighet, organisasjonene ivaretar noe av behovet for tilhørighet. Selv da midlertidig, og oftest uten link til lokal menighet. Man har prøvd med egne liturgier, gudstjenester osv, men det er ulik erfaring med dette.

De fleste vil jo bli bekreftet, bli sett. Viktig å tenke rundt målsetningen i det arbeidet vi bygger opp? Er fokuset på møtet med, eller på å måle aktivitetsnivå? Når er vi kirke? Ved kriser og sorg er kirka og presten viktig. Og vi har kunnskap og praksis. Tenke mer offensivt i forhold det livet folk lever. Kanskje skulle kirkens strategi være å ha flere ”studentprester” som har tid til å være der og bekrefte, heller enn å satse på økt aktivisering?

Hvordan kan dette prege den vanlige kirka? I et samfunn som krever mer og mer at vi må være livssynsøytral? To utfordringer sett fra studentprestens virkelighet:

- Kirkens tilstedeværelse ”en prest som er fleksibel og nær”. Alle reformer geografisk. Setter du inn ressursene der, kan man fort bomme. Den positive tilnærmingen, delta på egen arena, og samtidig bidra inn mot de ulike samfunnsarenaene.

- Heller ikke sikker på kategoriale menigheter er løsningen. Steder som ungdom knytter seg til forflytter seg til fort. Ikke vår oppgave å komme inn og konkurrere om noe. Vi har en vare, vi har kunnskap som angår folks liv. Dette knytter seg til kasualia. Tilliten bæres av folkekirken, Kirka er balansert, ordnede forhold.
- Ville vært ønskelig med flere studentprester. En i Alta, en i Harstad og en til i Tromsø? Og at de hadde bredere blikk enn bare studenter, og at de var sterkere koblet inn mot de lokale menighetene?

MANDAT DEL D

Hvilke strategiske veivalg/grep vil dere anbefale Dnk (lokalt og nasjonalt) å gjøre for bedre å nå aldersgruppen?

NOEN ENKLE GREP I DAGENS SITUASJON:

- **Fokus på kvaliteten på de møtepunktene man har som folkekirke.**
 - Ha fokus på målgruppen 18-30 i alle gudstjenester, særlig knyttet til det musikalske og i de elementer i liturgien.
 - Storfellesskapet må være bevisst på alle. Enkle små grep som sikrer at alle kan komme. Velkommenhet. Bredde i musikkbildet.
 - Bruke muligheter i nye liturgier.
 - Teste ut deltagelse langs ulike modeller. Forberedelse ved gudstjeneste verksted- bare for barn? Mulighet til deltagelse uten å ha vært på "forberedende samling" kan gjøres ved å legge inn vandre elementer i forkant/første del der man for eksempel kan skrive spørsmål til preken, bønner eller tenne lys, bruke bidragene i preken/forbønn osv. Krever prest som takler dialog som form, men kan gi økt interesse?
 - Ta høyde for at dette må passe alle, slik at det ikke blir ubehagelig at den endelig dukket opp en 19 åring. At alle kaster seg over deg. At du blir ungdomsalibiet. Og første spørsmål blir: Kanskje du kan sitte i MR?
 - Ressurser vil variere, men må ikke alltid bli brukt som mot argument, hvordan brukes ressursene som finnes er et like relevant spørsmål.
- **Bevissthet rundt menighetsfellesskapet.**
 - Lage mindre fellesskap i det store fellesskapet.
 - Tilrettelegge for grupper som kan drive seg selv. Cellegrupper, diskusjonsgrupper eller sosiale fellesskap. "Glad you asked", eller andre opplegg.
 - Kirkevekst ved å inkludere nye, eller fellesskap som er ivaretagelse.
 - Bevissthet rundt å endre grupper etter hvert, slik at ikke de blir for statiske.
 - Tenke inkluderende i forhold til språk og kultur. Dette gjelder både i forhold til det samiske og i forhold til det flerkulturelle generelt.
- Samarbeid opp mot allmenne grupper, kor, musikkrefter, kunstnere og andre aktuelle grupper med spesiell kunnskap (Amnesty, Bellona, Studentlag, KM global osv).

- Samarbeid opp mot de kirkelige ungdomsorganisasjonen, slik at menigheten er synlig for ungdommene, og at det er en felles forståelse av at man jobber mot samme mål.

ENDRE LITT PÅ RAMMENE:

- Gudstjeneste tidspunkt. Muligheter for å teste ut endrede tidspunkt på gudstjenester over tid, eller i et geografisk område med fordeling 11, 17, og 19. Eller 9 for A menneskene?
- I byene/ større sentra: Lage jevnlige kveldsgudstjenester. Der det eksperimenteres på form og det musikalske. Gjerne med kafé, et sosialt treffpunkt i tilknytning.

ANDRE TILTAK SOM KAN KREVE FLERE RESSURSER:

- Babysang som møtested og opplæringssted for de i småbarnsfasen.
- Gi tilbud om Samlivskurs, eller andre aktuelle kurs.
- Lage sosiale treffpunkt der denne aldersgruppen er særlig i fokus.
- Kirken og særlig studentprestene kan være samtalepartner for vanskelige utfordringer og eksistensielle spørsmål. Og rundt etisk refleksjon. Utforske måter på å lage mer åpne rom for den gode samtalen, enn det kanskje "sjelesorgen" tradisjonelt fremstår som? Synliggjøre at man har tid. Lage bestilling av "time" på nettet? Synliggjøre at dette er mulighet for coaching/veiledning, likeså mye som problemfokuset hjelp for "de spesielle". Tenke tverrfaglig, samarbeid prest og diakon, eller frivillige med kompetanse/evner?

Vi har ikke kommet opp med noen store planer, til dels bevisst. Satsing i forhold til denne målgruppen bør legges opp realistisk for de fleste, men utvikles spesielt der det er resurser til det. Refleksjonene har gitt oss viktige innfall til de andre satsingsområdene:

Gudstjenestereformen og plan for kirkemusikk:

Hvordan lage er en gudstjeneste som treffer denne målgruppen?

Et spesialopplegg eller elementer inn i den "vanlige" eller skal man lage en rytme i hvor fokuset legges ulikt, slik man har gjort med familiegudstjenester?

Ung i Kirken 13-18:

Hvordan tenker vi ledertrening og lederivaretaelse?

Diakoniplan:

Kirkens fellesskap – hvordan skaper vi gode rom for alle?

Coaching/veiledning - sjelesorg i en ny tid?

Å tilrettelegge de små og de store fellesskap?

Dette som noen stikkord innenfor et stort og vidt mandat.

Tromsø 15.02.2008

Jan Ove Fjellveit (sekretær)